
Saknr: 2020/41026-1
Saksbehandlar: Linda Farestveit

Saksgang

Utval	Utv.saknr.	Møtedato
Yrkesopplæringsnemnda		10.03.2020
Hovudutval for opplæring og kompetanse		10.03.2020
Fylkesutvalet		26.03.2020

Fagbrev på jobb

Forslag til innstilling

1. Fylkeskommunen gjennomfører godkjente og signerte lærekontraktar om fagbrev på jobb med ein estimert kostnad i 2020 på kr 10.820.000,-
2. Fylkeskommunen vil inntil vidare ikkje godkjenne nye lærekontraktar om fagbrev på jobb.
3. Fylkesrådmannen kjem attende med ei sak hausten 2020 med tilråding til korleis ordninga eventuelt kan innrettast i samband med handsaming av budsjett for 2021.

Samandrag

Fagbrev på jobb er ei opplæringsordning som vart innført frå hausten 2018. På same måte som i lærlingordninga er det ingen som har ein lovbestemt rett til å få opplæring etter den nye ordninga. Ordninga retter seg primært mot vaksne søkjarar med eller utan rett til vidaregåande opplæring. Det er bedriftene sine kompetansebehov som blir lagt til grunn for søknad om fagbrev på jobb. Det har vore ei stor auke i talet på innmeldte intensjonsavtalar/søknader frå bedriftene frå 2019 til 2020. Fylkeskommunen har gjennom allereie godkjente avtalar om lærekontraktar forplikta seg til å gjennomføre i underkant av 150 kontraktar. Dette vil utløyse tilskot frå fylkeskommunen si side på om lag 10 mill. Det er ikkje teke høgde for ei slik auke i budsjettet for 2020 og fylkesrådmannen tilrår difor at det ikkje vert signert nye lærekontraktar utover dei som fylkeskommunen allereie har forplikta seg til. Fylkesrådmannen ber om å få komme tilbake med ei sak i samband med handsaming av budsjettet for 2021 som vurderer korleis ordninga eventuelt skal innrettast neste år.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bjørn Lyngedal
fylkesdirektør

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn:

Forsøka med fagbrev på jobb starta opp i 2011. Føremålet med forsøka var å utvikla ein alternativ opplæringsveg fram til fagbrev som var tilpassa vaksne ufaglærte i arbeid. Eit sentralt element i forsøka var at vaksne skulle vidareføra jobb og lønn som vanleg mens dei var i opplæring. Hedmark, Nord-Trøndelag, Rogaland, Vestfold og Hordaland deltok i forsøksordninga som gjekk fram til våren 2014.

På grunnlag av erfaringane frå forsøka gjekk regjeringa i Stortingsmelding 16 (2015 - 2016) inn for å etablera ei ordning med fagbrev på jobb som ein alternativ veg til fagbrev i samarbeid med partane i arbeidslivet. Ordninga vart lagt fram for Stortinget i Prop. 52 L (2017-2018) og det vart opna for å tilby ordninga frå hausten 2018.

Hovudtrekka i opplæringsordninga

- Fagbrev på jobb er ei opplæringsordning på same måte som lærlingordninga og opplæringa i vidaregåande skule.
- Inntak til Fagbrev på jobb har som føresetnad at kandidaten har gjennomført grunnskulen, men det er det ingen som har ein lovbestemt rett til å få opplæring etter fagbrev på jobb-ordninga.
- Ordninga har ikkje krav om fellesfag på vidaregåande nivå.
- Ordninga har inga formell nedre aldersgrense, men sjølve innrettinga av ordninga gjer den primært til eit tilbod for vaksne arbeidstakarar.
- Inntaket til ordninga har som føresetnad at kandidaten har relevant arbeidserfaring minimum 1 år full stilling (80%) før inntak.
- Opplæringsperioden i ordninga er sett til minimum 1 år.
- Verksemda må vera godkjent som læreverksemd for å kunne teikna kontrakt fagbrev på jobb.
- Til kontrakten skal det leggst ved ein individuell opplæringsplan som dekker kandidatens opplæringsbehov ut frå kompetansemåla Vg3 i det aktuelle lærefaget.
- Det skal gå fram av den individuelle opplæringsplanen kva kompetansemål læreverksemda sjølv ikkje kan ta opplæringsansvar for. Hjelp til opplæring i desse måla kan verksemda henta frå andre verksemder, eller frå fylkeskommunen.
- Læreverksemdene får ei årleg godtgjersle tilsvarande basistilskot II, kr 63.500,- per kandidat. Tilskotet skal mellom anna dekke ekstern bistand til opplæringa.

Innretting av ordninga i tidlegare Sogn og Fjordane og Hordaland fylkeskommune

I tidlegare Sogn og Fjordane og i Hordaland fylkeskommunar vart tilbodet for alvor lagt ut hausten 2019. Dei to tidlegare fylkeskommunane har nytta noko ulike tilnærmingar og prosedyrar i forvaltning av ordninga, men begge tilnærmingane er i tråd med krav til opplæringsordninga, jf. Prop. 52 L (2017-2018).

Fagopplæring Sogn og Fjordane har god kontakt med dei ulike opplæringskontora i det tidlegare fylket og har primært nytta desse kontora for rettleiing om ordninga.

Fagopplæring i Hordaland har nytta vaksenopplæringssentra i den tidlegare fylkeskommunen i arbeidet med å rettleia verksemder og opplæringskontor. Verksemdene sender først inn ein avtale om fagbrev på jobb mellom verksemd og den tilsette. Vaksenopplæringssentra kvalitetssikrar avtala med vedlegg og vurderer lengda på opplæringstida i dialog med verksemda. Vurdering og dokumentasjon vert så sendt til fagopplæring som eit grunnlag for fagopplærings godkjenning gjennom signering av lærekontrakt om fagbrev på jobb.

For verksemdene i Fagbrev på jobb er tilgang på fagkompetanse kritisk. Fokus vert sett på kvalitet i opplæringsløpet og optimalisert opplæringstid. Dette vil også prega verksemda sitt utval av tilsette til ordninga. Til dømes har Bergen kommune som føresetnad at aktuelle kandidatar til

Fagbrev på jobb i helsearbeidarfaget skal ha ein samla kompetanse i faget som gjer det sannsynleg at dei vil nå kompetansemåla gjennom eit opplæringsløp på 1 år -1 ½ år. For fylkeskommunen inneber dette at kostnadene til basistilskotet til ordninga vert tilpassa opplæringsbehovet og halde relativt sett lågt.

Tal godkjente og signerte kontraktar om fagbrev på jobb pr 01.01.2020

Utdanningsprogram med kontraktar	Tal kontraktar
Helse og oppvekstfag	85
Bygg og anleggsteknikk	28
Naturbruk	5
Teknikk og industriell produksjon	12
Elektrofag	6
Service og samferdsel	6
Restaurant og matfag	4
Sum kontraktar	146

Pr 01.02.2020 har Sogn og Fjordane dei fleste kontraktane frå verksemdar i privat sektor, medan Hordaland har ei overvekt av avtalar og kontraktar frå offentleg sektor knytt til helse og oppvekstfaga. Denne skilnaden har bakgrunn i at forsøksprosjektet i Hordaland var knytt til helse- og oppvekstfaga og vart prolongert heilt fram til desember 2019. Ordninga er soleis godt kjend i offentleg sektor i Hordaland.

Tal **innmeldte** søknader om fagbrev på jobb

Fagbrev på jobb som opplæringsordning har etter måten stor og aukande merksemd i heile Vestland fylke. Den auka etterspurnaden etter opplæringsordninga kjem til uttrykk i innmeldte avtalar/søknader til fylkeskommunen. Frå slutten av 2019 fram til 01.02.2020 er det meldt inn 316 saker til handsaming, dvs. dobbelt så mange søknader så langt i 2020 som godkjende løpande kontraktar i 2019.

Finansiering og kostnadar knytt til ordninga

Alt tyder på at den nye opplæringsordninga har treft eit behov for faglært kompetanse i verksemdene. Det er samstundes klart at kostnadane ved ordninga er betydelege og er forventa å auka.

Det er ikkje lagt til ekstra ressursar til ordninga i den økonomiske ramma til fylkeskommunane. Til spørsmålet om finansiering av kostnadane svarar Kunnskapsdepartementet at ein ikkje kan sjå at den nye opplæringsordninga vil ha ekstra økonomiske og administrative følgjer for fylkeskommunen. Departementet peikar på at ordninga primært gjer det mogeleg for ufaglærte vaksne å nytta den retten dei alt har til vidaregåande opplæring. Ein er på det reine med at ordninga kan medføra at fleire vaksne vil ta i bruk retten til vidaregåande utdanning, men at desse kostnadane er finansiert gjennom rammeoverføringane til fylkeskommunen.

Departementet peikar vidare på at det ikkje er knytt ein lovbestemt rett til å få opplæring etter fagbrev på jobb ordninga og at ordninga dermed heller ikkje pålegg fylkeskommunen auka kostnadar. Fylkesrådmannen viser i denne samanheng til at det er teke initiativ ovanfor Forum for fylkesutdanningssjefar (FFU) og Kommunenes Sentralforbund (KS) for å få undersøkt og løfta spørsmålet om finansiering som ei felles nasjonal sak.

Fylkeskommunen har godkjent i underkant av 150 lærekontraktar om Fagbrev på jobb som skal gjennomførast i 2020. Verksemdene får tilskot frå fylkeskommunen til opplæringa i form av basistilskot II, tilsvarande kr 63.500,- pr. år pr. kandidat Fagbrev på jobb. Estimerte kostnadar for løpande godkjende lærekontraktar fagbrev på jobb :

	Estimert kostnad i 2020 NOK
Godkjende løpande kontraktar	10.820.000,-

Note: Gjennomsnittleg lengd av kontraktane fagbrev på jobb sett til 14 mnd

Dersom fylkeskommunen i tillegg vel å godkjenne alle innmeldte intensjonsavtaler/søknader pr. 01.02.20, vil det medføra ein ytterlegare auka kostnad i 2020 på om lag, kr 23.410.000,-.

Vedtakskompetanse

Fylkestutvalet

Vurderingar og verknader

Økonomi: saka har konsekvensar for budsjett 2020

Klima: ikkje relevant

Folkehelse: det er ein godt dokumentert samanheng mellom utdanningsnivå og folkehelse.

Regional planstrategi: relevant for regional kompetanseutvikling

Konklusjon

Fylkesrådmannen er på det reine med at Fagbrev på jobb er ei vellukka opplæringsordning som bidreg til å tilføre relevant fagkompetanse, samstundes som ordninga bidreg til at ufaglærte tilsette får høve til å gjennomføra vidaregåande opplæring fram til fagbrev. Fylkesrådmannen vil samstundes peike på at noverande finansiering av ordninga er utilstrekkeleg, og har sett det naudsynt å informere om at det inntil vidare ikkje vert godkjent nye lærekontraktar utover dei som fylkeskommunen allereie har godkjent for budsjettåret 2020.

Fylkesrådmannen tilrår følgjande:

- Fylkeskommunen gjennomfører finansiering av allereie godkjente kontraktar om Fagbrev på jobb med ein estimert kostnad i 2020 på kr 10.820.000,- .
- Fylkeskommunen vil ikkje godkjenne nye lærekontraktar om Fagbrev på jobb i 2020.
- Fylkesrådmannen kjem attende med ei sak hausten 2020 med tilråding til korleis ordninga kan innrettast i 2021, som del av budsjettsaka.